

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/252/2020
Identifikačné číslo spisu:	1516202306
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1516202306.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Poľnohospodárska Pôda s.r.o., so sídlom v Bratislave, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpeného LawService, s.r.o., so sídlom vo Zvolene, Stráž 223, proti žalovanému H. Š., bývajúcemu v M., A. XXX/XXX, zastúpenému BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Hviezdoslavovo námestie 25, za účasti intervenienta MH Invest II, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta 100, IČO: 50 021 150, zastúpenej Advokátska kancelária REDANT s. r. o., so sídlom v Bratislave, Konventná 6, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 10C/108/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 26. februára 2020 sp. zn. 5Co/5/2019, takto

rozhodol:

Pripúšťa vstup spoločnosti MH Invest II, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta 100, IČO: 50 021 150, do konania ako intervenienta na strane žalovaného.

Dovolanie odmieta.

Žalovanému a intervenientovi na strane žalovaného priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 24. septembra 2018 č. k. 10C/108/2016-216 zamietol žalobu a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 137 písm. c/, § 228 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), § 132 ods. 1, § 575 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z.z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ustanovením § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z.z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa zmenenou žalobou domáhal, aby súd určil, že bol výlučným vlastníkom pozemku registra „C“ v katastrálnom území M., obec M., okres U. s parcelným číslom XXXX, orná pôda o výmere 1 469 m² ku dňu jeho vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18. augusta 2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky, č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy z 10. októbra 2016 č. 24929/2016/B624-

SV/64203/To. Konštatoval, že žalobca zmenenou žalobou fakticky požaduje určenie, že ku dňu vyvlastnenia nehnuteľnosti bol jej vlastníkom, t. j. požaduje určiť právo podľa § 137 písm. c/ CSP. Preto sa v prvom rade zaoberal otázkou, či žalobca má na požadovanom určení naliehavý právny záujem s tým, že mal za nesporné, že žalovaný vlastnícke právo žalobcu ku dňu vyvlastnenia pozemku popiera a že do úschovy na súde bola na základe rozhodnutia správneho orgánu zložená časť náhrady za vyvlastnenie tohto pozemku podľa § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z.z. dodal, že táto náhrada bola súdom prijatá, a preto žalobca nemôže žalovať o plnenie. Pretože určenie príjemcu náhrady za vyvlastnené pozemky by malo byť závislé od výsledku tohto konania, súd prvej inštancie mal za to, že žalobca má na požadovanom určení naliehavý právny záujem a že je aktívne vecne legitimovaný na podanie žaloby. Spornosť pasívnej vecnej legitimácie žalovaného, ktorý nie je vlastníkom pozemku, pretože pozemok predal po začatí konania spoločnosti MH Invest s.r.o., okresný súd posúdil tak, že nakoľko žalobca navrhol súčasne s podaním žaloby zápis poznámky o prebiehajúcom súdnom konaní, výrok o určení vecného práva k nehnuteľnosti je v zmysle § 228 ods. 2 CSP záväzný aj pre tretie osoby. Z uvedeného vyvodil, že na strane žalovaného nejde o nedostatok pasívnej vecnej legitimácie v konaní. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že rozhodnutie správneho orgánu o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech žalobcu na základe spornej kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalobcom a žalovaným 3. júla 2015 bolo po vyhovení protestu prokurátora právoplatne zrušené. Ozrejmil, že toto rozhodnutie bolo preskúmané v odvolacom konaní, jeho zákonnosť bola preskúmaná v konaní na správnom súde a aktuálne je predmetom konania na kasačnom súde. Ako ďalšiu nespornú a všeobecne známu označil skutočnosť, že pred ďalším rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva na základe tejto kúpnej zmluvy vzniklo štátu predkupné právo k spornému pozemku a to priamo zo zákona dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou 8. júna 2015. Zmluvná voľnosť žalovaného ako vlastníka tohto pozemku, ku ktorému sa viazalo predkupné právo štátu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z.z. sa tým priamo zo zákona obmedzila a žalovaný bol povinný ponúknuť pozemok prednostne štátu, čo aj urobil. Pripomenul, názor kasačného súdu v obdobných veciach, že v prípade ak po uzavretí kúpnej zmluvy a pred rozhodnutím právneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva vzniklo štátu predkupné právo, je správny orgán povinný na toto predkupné právo prihliadať. Uvedená skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale bráni jej realizácii a tým nastáva dodatočná právna nemožnosť dohodnutého plnenia. Súd prvej inštancie napokon zamietnutie žaloby založil na úvahe, že nakoľko plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve z 15. júna 2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovaného plniť zanikla v zmysle § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka s tým, že žalovaný zodpovedá žalobcovi iba za prípadnú škodu a bezdôvodné obohatenie, ktoré však žalobca v konaní od žalovaného nepožaduje. Pretože záväzok zo spornej kúpnej zmluvy zanikol pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu žalobcu na vklad vlastníckeho práva v jeho prospech, nemohol žalobca na základe tejto zmluvy nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti a tak nemôže byť jeho vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia tohto pozemku. Záverom dodal, že na uvedené závery súdu nemôže mať vplyv ani výsledok prebiehajúcich správnych konaní, resp. súdnych konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 26. februára 2020 sp. zn. 5Co/5/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému voči žalobcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd súhlasil so skutkovými zisteniami a právnym záverom súdu prvej inštancie o nedôvodnosti podanej žaloby, bol však názoru, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení, čo má za následok taktiež zamietnutie žaloby. Vychádzajúc zo znenia § 137 písm. c/ CSP uviedol, že určovacia žaloba je preventívneho charakteru a má miesto tam, kde je pomocou nej možné eliminovať stav ohrozenia práva či neistoty v právnom vzťahu a k príslušnej náprave nemožno dospieť inak, alebo keď účinnnejšie než iné procesné prostriedky vystihuje obsah a povahu daného právneho vzťahu a práve jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu predstavujúcu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov. Objasnil, že právo (právny vzťah), existenciu alebo neexistenciu ktorého určovací výrok vyslovuje, je týmto výrokom určený len vo vzťahu k prítomnosti. V tejto súvislosti poukázal na konštantnú judikatúru (sp. zn. 2Cz/18/1985, sp. zn. 1Cdo/76/1993, sp. zn. 2Cdo/135/1996) pojednávajúcu o tom, že rozsudkom nemožno zásadne určiť existenciu právneho vzťahu alebo práva za minulú dobu a doplnil, že výrok

rozsudku aj v konaní o určovacej žalobe musí zodpovedať právnemu vzťahu, resp. právu v prítomnom čase, t. j. v čase vyhlásenia rozsudku (§ 154 ods. 1 OSP, aktuálne § 217 ods. 1 prvá veta CSP). Pre rozsudok teda nemôže byť rozhodujúci stav, ktorý tu už nie je (sp. zn. 2Cdo/76/2020). Vychádzajúc z uvedených východísk odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie otázku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neposúdil správne; ale keďže žalobu vo veci samej zamietol, odvolací súd napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Záverom k nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení ešte poznamenal, že žalobcovi vychádzajúc z podanej žaloby nejde o určenie vlastníckeho práva, ale o to, aby si uplatnil právo na predmet úschovy, čo je však už iné konanie a ani teoretickým vyhobením žaloby žalobcu by nemuselo dôjsť k odstráneniu spornosti o tom, kto je príjemcom úschovy. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a žalovanému voči žalobcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania ako procesne úspešnej strane, pretože mu žiadne trovy nevznikli.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Namietal arbitrárnosť napadnutého rozsudku trpiaceho nedostatkom riadneho odôvodnenia (vyrovnávajúceho sa so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi) v takom rozsahu, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Krajskému súdu vyčítal, že svoj (arbitrárny) záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu posúdil podľa iných ustanovení zákona ako súd prvej inštancie. Uviedol, že sa stále rieši aktuálne otázka, komu má byť náhrada vyplatená, pričom z obsahu žaloby je zrejmé, že sa nejedná o určenie vlastníctva do minulosti. Odvolací súd poukázal na všeobecne formulované závery judikatury, avšak bez akejkoľvek skutkovej spojitosti s posudzovaným prípadom; vôbec sa nezaoberal posúdením konkrétnych skutkových okolností posudzovanej veci. Postupoval nesprávne aj v tom, keď sa nevysporiadal s rozhodnutiami Krajského súdu v Nitre, ktorá zaujali k otázke naliehavého právneho záujmu odlišné stanoviská. Zmenu žaloby by súd nemal posudzovať príliš formalisticky, ale mal by sa snažiť zabezpečiť žalobcovi zákonný prístup k súdu a k prejednaniu jej veci pred ním, pretože v opačnom prípade tu na druhej strane budú figurovať peniaze vložené do úschovy súdu práve z dôvodu spornosti vlastníctva, a na druhej strane bude prijatý záver o nutnosti zamietnutia žaloby pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na určení, kto bol vlastníkom v čase vyvlastnenia. Nesprávny procesný postup podľa dovolateľa spočíva okrem nedostatku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia tiež v tom, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu (spočívajúceho v tvrdení, že predmetom žaloby je určenie vlastníckeho práva do minulosti) bolo porušené žalobcovo právo na spravodlivý proces. Rovnako krajský súd nevytvoril procesný priestor na vyjadrenie k dovtedy nepoužitým ustanoveniam právneho predpisu (naliehavý právny záujem, konanie o úschovách). Navrhol aby odvolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolateľ žiadal rozsudok odvolacieho súdu zrušiť v celom rozsahu a súčasne v zmysle § 444 ods. 2 CSP navrhol odloženie právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalobca nijako nepreukázal existenciu prezumovaných dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. f/ CSP. Navrhol podané dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

5. Po podaní dovolania oznámil intervenient, spoločnosť MH Invest II, s. r. o. svoj vstup do konania z vlastného podnetu na strane žalovaného. Zdôvodnil ho tým, že mu bolo vyvlastnené vlastnícke právo k pozemkom, ktorým je i sporná nehnuteľnosť a vyvlastniť t. j. spoločnosť MH Invest, s. r. o., bola povinná pre neho zložiť do úschovy náhradu za vyvlastnenie. Právny záujem na výsledku konania založil na tvrdeniach, že žalovaný bol právnym predchodcom intervenienta vo vlastníctve vyvlastneného pozemku, preto výrok právoplatného rozsudku o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je v zmysle § 228 ods. 2 CSP záväzný aj pre osobu, ktorej sa týka návrh na povolenie vkladu vecného práva k nehnuteľnosti, ak bol návrh podaný v čase, keď v katastri nehnuteľností bola zapísaná poznámka o súdnom konaní. Mal za nepochybné, že výsledkom tohto konania bude ovplyvnené aj právne postavenie intervenienta vo vlastníctve vyvlastneného pozemku do momentu jeho vyvlastnenia. Právny záujem na výsledku konania mal daný aj tým, že žalobca sa v postavení žiadateľa v konaní o úschove domáha

príslušnej časti vyvlastňovacej náhrady za vyvlastnený pozemok, pričom svoj nárok na jej vydanie odôvodňuje práve prebiehajúcim konaním. Jeho výsledok tak môže ovplyvniť aj právne postavenie intervenienta ako oprávneného príjemcu predmetu úschovy.

6. Intervenient vstupuje do konania z vlastného podnetu alebo na základe oznámenia o spore podľa § 86 písomným podaním (§ 82 ods. 1 CSP). Vstup intervenienta je prípustný počas celého konania (§ 82 ods. 2 CSP). V podaní, ktorým vstupuje do konania, musí intervenient okrem všeobecných náležitostí podania uviesť tvrdenia, ktoré odôvodňujú jeho právny záujem na výsledku konania (§ 82 ods. 3 CSP). Vstup intervenienta do konania súd oznámi stranám (§ 82 ods. 4 CSP). Súd na návrh rozhodne, či je vstup intervenienta prípustný (§ 83 CSP).

7. Žalobca zniesol návrh na vyslovenie neprípustnosti vstupu intervenienta do konania podľa § 83 CSP, pretože rozhodnutie o vyvlastnení je napadnuté správnu žalobou, o ktorej koná Krajský súd v Nitre pod sp. zn. 11S/259/2016. Z uvedeného mal za zrejmé, že intervenient nikdy nemohol platne nadobudnúť pozemky, osvedčenie nebolo vydané v jeho prospech, ale v prospech spoločnosti MH Invest s.r.o. Intervenient sa stal vlastníkom účelovo, bez reálneho či skutočného záujmu nadobudnúť vlastnícke právo, keďže bezprostredne po prevode pozemkov intervenientovi podala spoločnosť MH Invest s.r.o. návrh na vyvlastnenie v jej prospech.

7.1. Podľa § 438 CSP na konanie na dovolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak. Na dovolacie konanie sa nepoužijú ustanovenia o pristúpení subjektov, o zmene a späťvzatí žaloby a o vzájomnej žalobe. Na dovolacie konanie sa tak primerane použijú i zákonné ustanovenie Civilného sporového poriadku upravujúce vstup intervenienta do konania (§ 81 až § 88 - Intervencia).

7.2. Podľa § 83 ods. 2 CSP súd na návrh rozhodne, či je vstup intervenienta prípustný. Vzhľadom na to, že v posudzovanej veci proti vstupu intervenienta do dovolacieho konania vzniesol žalobca námietky, musel najvyšší súd o prípustnosti intervenienta na strane žalovanej rozhodnúť. Základným predpokladom prípustnosti intervenienta je jeho právny záujem na výsledku sporu (§ 81 CSP). Právny záujem na výsledku sporu svedčí intervenientovi vtedy, ak úspech procesnej strany, ktorú v konaní podporuje, sa sprostredkovane a vo svojom dôsledku priaznivo prejaví aj v jeho právnom postavení (t. j. čo do jeho práv a povinností hmotnoprávnej povahy). Okolnosti, ktorými intervenient odôvodňuje svoj vstup do konania, podľa najvyššieho súdu (odlišne od názoru žalobkyne) dokladajú jeho právny záujem na výsledku tohto sporu v zmysle § 81 ods. 1 CSP, pretože výsledkom tohto konania môžu byť dotknuté v zmysle uvedeného intervenientom v návrhu na vstup do konania (pozri ods. 5) jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva (práva vlastníka na náhradu za vyvlastnenie) a jeho právne postavenie (vlastnícke právo k vyvlastnenému pozemku).

7.3. Právny záujem na výsledku sporu, ktorý vyplýva z hmotného práva a ktorý sa prejavuje v účinkoch rozsudku vyneseneho v intervenovanom spore pre intervenienta, je definičným znakom právneho inštitútu intervencie (m. m. I. ÚS 164/2019).

7.4. Ku skutočnostiam majúcim rozhodujúci vplyv na pripustenie intervenienta do konania patrí tzv. rozšírená záväznosť rozhodnutia vydaného v intervenovanom spore. Ak rozsudok, ktorý má byť vynesенý v intervenovanom spore, je pre intervenienta záväzný (v prípadoch tzv. rozšírenej záväznosti rozsudku), právny záujem intervenienta na výsledku sporu je daný už tým (porovnaj I. ÚS 164/2019). Skutočnosť rozšírenej záväznosti rozhodnutia podľa § 228 ods. 2 CSP bola pritom jednou z tých, ktorými MH Invest II svoj vstup do dovolacieho konania ako intervenient odôvodnil.

7.5. Z týchto dôvodov možno prijať konštatovanie, že na právnom záujme intervenienta na výsledku konania, do ktorého vstupuje, nemohla bez ďalšieho relevantného nič zmeniť ani námietka žalobcu, založená na odvolávaní sa na správnu žalobu, ktorou malo byť napadnuté rozhodnutie o vyvlastnení. Najvyšší súd preto vstup označeného intervenienta do dovolacieho konania pripustil (m.m. IV. ÚS 442/2022-14).

8. Intervenient vo vyjadrení k podanému dovolaniu zdôraznil, že v zmysle ustálenej judikatúry pod pojmom porušenie práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca (6Cdo/69/2017). K námietke dovolateľa, že

rozhodnutie krajského súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok riadneho odôvodnenia uviedol, že v danom prípade nie je ničím podložený záver o tom, že v rozhodnutí odvolacieho súdu by absentovalo zásadné vysvetlenie dôvodov pre rozhodnutie odvolacieho súdu. Intervenient nesúhlasil ani s výhradami dovolateľa, že odvolací súd posudzoval vec podľa iných právnych ustanovení (čo sa týka naliehavého právneho záujmu i konštatovania, že na uplatnenie práva na predmet úschovy je iné konanie) bez toho, aby sa dovolateľ mohol k aplikácii týchto ustanovení akokoľvek vyjadriť. Odvolací súd svojím rozhodnutím len napravný nedostatok v nesprávnom právnom posúdení súdu prvej inštancie. Objasnil, že ak odvolací súd dospel k inému právnomu záveru ohľadne (ne)existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, postupoval v medziach procesných ustanovení CSP, nakoľko v zmysle § 387 CSP na potvrdenie rozhodnutia súdu prvej inštancie postačuje, aby jeho rozhodnutie bolo vecne správne len vo výroku. Odvolaciemu súdu nič nebránilo, aby k záveru o vecnej správnosti výroku súdu prvej inštancie dospel aj z odlišných dôvodov. Z týchto dôvodov intervenient navrhol podané dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolacích (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a treba ho odmietnuť. Na stručné odôvodnenie v zmysle § 451 ods. 3 veta prvá CSP dovolací súd uvádza nasledovné:

10. Posúdením návrhu dovolateľa o odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovenie návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

12. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

13. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

14. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

16. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94). Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (sp. zn. II. ÚS 559/2018, sp. zn. III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4Cdo/140/2019 alebo sp. zn. 4/Cdo/120/2019).

17. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietal arbitrárny, nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, bez akéhokoľvek posúdenia skutkových okolností, ako aj zjavné neodôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

18. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces. Pri posudzovaní namietaného nesprávneho procesného postupu, ktorý spočíva v tom, že strane bolo znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva, je nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (sp. zn. II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (sp. zn. I. ÚS 188/06).

19. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06).

20. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzal, keď dospel k záveru o nedôvodnosti uplatneného nároku žalobcu na požadovanom určení.

20.1. Súd prvej inštancie sa zaoberal otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a

dospel k právnym záverom o jeho existencii, ktoré odvolací súd neuznal a zastával názor, že naliehavý právny záujem na určení vlastníctva žalobcu k nehnuteľnosti do minulosti nie je daný. Povedané inak, odvolací súd súhlasil so skutkovými zisteniami a právnym záverom súdu prvej inštancie o nedôvodnosti podanej žaloby, bol však názoru, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení, čo má za následok taktiež zamietnutie žaloby a preto rozhodnutie súdu prvej inštancie s poukazom na § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil. Svoje dôvody odvolací súd riadne vysvetlil, keď skonštatoval, že nie je naplnený zmysel a účel určovacej žaloby, keď sa ňou nesleduje dosiahnutie zhody medzi skutočným stavom a stavom zapísaným v katastri nehnuteľností, ale len vyplatenie náhrady za vyvlastnenie; že jednak nie je naplnená preventívna funkcia určovacej žaloby, keď sa ňou nedosiahne odstránenie spornosti práva; ďalej, že určovací petit nie je formulovaný na určení právneho vzťahu v prítomnom čase, ale má sa určiť vzťah za dobu minulú; a napokon, že žalobcovi nejde o určení vlastníckeho práva, ale uplatnenie si nároku na náhradu za vyvlastnený pozemok, čím však nie je naplnená požiadavka odstránenia spornosti práva a právneho vzťahu. Nedostatok naliehavého právneho záujmu predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovacia žaloba nemôže obstať a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu žaloby.

20.2. So zreteľom na uvedené neobstoí ani námietka, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal posúdením konkrétnych skutkových okolností posudzovanej veci, keď odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, a je zrejmé, ako a z akých dôvodov meritorne vo veci samej rozhodol. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 CSP týkajúceho sa náležitostí odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

20.3. Okrem už uvedenej argumentácie dovolacieho súdu hodno zdôrazniť aj to, dovolateľ odvolaciemu súdu prakticky nevytýka žiadne konkrétne nedostatky v jeho procesnom postupe, ale napáda výhradne právne posúdenie odvolacieho súdu v otázke prípustnosti podanej určovacej žaloby, ktoré považuje za nesprávne, ale podľa aktuálnej judikatúry (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014) nesprávne právne posúdenie veci, v ktorom spočíva dovolaním napadnutý rozsudok nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než prieskumný súd v odvolacom konaní, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

21. Keďže dovolací súd dospel k záveru, že žalobca v tejto časti neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), pristúpil k posúdeniu dovolania žalobcu aj z hľadiska nesprávneho procesného postupu podľa ustanovenia § 382 CSP.

21.1. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Účelom tohto ustanovenia je predchádzať vydávaniu prekvapivých rozhodnutí. Pri aplikácii tohto ustanovenia odvolací

súd vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípov právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu, tzv. manudukčnej povinnosti odvolacieho súdu, jej podstatou je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, t. j. zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania, čo je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky.

21.2. Žalobca odvolaciu súdu vytýka, že nebol zo strany odvolacieho súdu upozornený (§ 382 CSP) na to, že ním uplatnený nárok bude odlišne právne posudzovať, čo sa týka nedostatku naliehavého právneho záujmu ako aj konaniu o úschovách. Zastával názor, že odvolací súd posudzoval vec podľa iných ustanovení, ako súd prvej inštancie bez toho, aby vytvoril procesný priestor na vyjadrenie sa pre žalobcu. Podľa názoru dovolacieho súdu, rozsudku odvolacieho súdu nemožno pripisovať vadu tzv. prekvapivosti súdneho rozhodnutia. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP). Na posudzovaný prípad neaplikoval žiadne ustanovenie všeobecného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Navyše žalobca v dovolaní žiadnym spôsobom nekonkretizoval takéto ustanovenie všeobecného právneho predpisu, len generalizujúcim spôsobom krajskému súdu vyčítal, že „vec posudzoval podľa iných ustanovení (čo sa týka naliehavého právneho záujmu i konštatovania, že na uplatnenie práva na predmet úschovy je iné konanie), než prvoinštančný súd, avšak bez toho, aby sa mohol žalobca k aplikácii týchto ustanovení akokoľvek vyjadriť.“

21.3. Účelom oznámenia odvolacieho súdu, že hodlá použiť iný právny predpis a tým možnosť strany vyjadriť sa k nemu (§ 382 CSP) je zabrániť prekvapivým rozhodnutiam. Súd však počas celého konania majú konať tak, aby z ich úkonov bolo zrejmé, čo sa nimi sleduje. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie nepochybne vyplynulo, že súd prvej inštancie sa prioritne zaoberal tým, či žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení a následne svoje rozhodnutie založil na právnom závere, že i keď na žalovanom určení naliehavý právny záujem žalobcu daný je, vlastnícke právo k žalovaným nehnuteľnostiam mu ku dňu ich vyvlastnenia nesvedčalo. V protiklade s uvedeným ale pre odvolací súd naliehavý právny záujem na požadovanom určení daný nie je, nakoľko žalobca žiada určiť vlastnícke právo spätne (k okamihu vyvlastnenia), pričom ale žalobou podľa § 137 písm. c/ CSP sa určuje, či tu právo je alebo nie je, a nie to, či tu právo v minulosti bolo. Zdôraznil, že pre rozsudok nemôže byť rozhodujúci stav, ktorý tu už nie je (sp. zn. 2Cdo/76/2020). Na tomto právnom závere založil napadnuté rozhodnutie. Po racionálnom zhodnotení týchto dvoch právnych posúdení súdov nižších inštancií o zamietnutí žaloby možno jednoznačne konštatovať, že oba súdy zhodne založili svoje rozhodnutia na právnom posudzovaní naliehavého právneho záujmu v zmysle ustanovenia § 137 písm. c/ CSP, t. j. na vec aplikovali rovnaké ustanovenie všeobecného právneho predpisu, i keď ho na vec aplikovali odlišne, čo ale dovolateľ nenapadol. Preto pokiaľ žalobca založil daný dovolací dôvod len na oponentúre, že odvolací súd posudzoval vec podľa iných ustanovení zákona než okresný súd, bez toho, aby sa k nemu mohol vyjadriť, pritom ale tieto odlišné ustanovenia nekonkretizoval (napokon odlišné ustanovenia zákona nižšie súdy ani neaplikovali) je vylúčené, aby odvolací súd založil svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch vo vzťahu k tejto materiálnej námietke ako súd prvej inštancie. Navyše v okolnostiach daného prípadu nebolo ani potrebné, aby odvolací súd pristupoval k splneniu tzv. mandukáčnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP vo vzťahu k možnému odlišnému právnomu posúdeniu veci na základe aplikácie nižšími súdmi totožného zákonného ustanovenia, nakoľko dovolateľ mal aj v konaní o odvolaní dostatočný priestor na to, aby identifikoval a reagoval na rozhodujúcu a skutkovo spornú okolnosť, čím potom odvolacie rozhodnutie nemožno považovať za prekvapivé. S poukazom na uvedené nemohlo dôjsť k procesnej vade konania uvedenej v § 420 písm. f/ CSP a porušeniu práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

22. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namietal, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

23. Na uvedenom základe dovolací súd dovolanie žalobcu, v ktorom namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

24. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP). Iba ako obiter dictum dovolací súd upriamuje pozornosť na skutočnosť, že nárok na náhradu trov konania má vo všeobecnosti aj intervenient, pričom sa primárne viaže na procesný úspech tej sporovej strany, popri ktorej sa na konaní intervenient zúčastňuje. Pre priznanie nároku na náhradu trov konania sa preto aj v tomto prípade uplatňuje zásada úspechu vo veci (§ 255 CSP). Civilný sporový poriadok vychádza zo systémového riešenia charakterizovaného delením inštitútu trov konania na priznanie náhrady trov konania a stanovenie sumy náhrady trov konania (§ 262 ods. 1 a 2 CSP). Sťažovateľkou vyzdvihované ustanovenie § 251 CSP sa pritom svojím znením vzťahuje na inštitút stanovenia sumy náhrady trov konania, keďže vo svojej podstate vymedzuje všeobecne, čo za trovy konania možno považovať (trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva), a preto je odkaz v kontexte štádia rozhodovania o nároku na náhradu trov dovolacieho konania irelevantný. Nepochybne intervenient nie je sporovou stranou, a preto je súd povinný osobitne vyhodnotiť dôvod a iné okolnosti účasti intervenienta na konaní a jeho výdavky posúdiť prísnejšie, pokiaľ ide o zákonné kritériá vymedzené v § 251 CSP. Tieto sa však nepochybne budú vyhodnocovať v samotnom konaní o sume náhrady trov konania zo strany súdu prvej inštancie (m.m. IV. ÚS 442/2022-14).

25. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.